

2019 – Каттышкан Нация Организациязы делегейниң үндезин чоннарының төрээн дылы кылдыр чарлаан.

Он төөгүү мындыг. Бенгал дылдын эрге-ажынын Күрүне деңгелингэ чедип алыр дээш, бенгал студентилер политикиг үймээн үндүрген (1952 чылдын февраль 21-де). Түнелинде чамдык студентилер амы-тынындан чарылган. Төрээн дылы дээш тулушкан соонда, 1956 чылда бенгал дыл Күрүне дылы апарган, а өлгөн студентилерге тураскаалды мөнгөжиткен.

Төрээн дылы дээш чидиг демиселгэ амы-тынындан чарылган студентилерге тураскаадып, Каттышкан нация организацизы 1999 чылдын февраль 21-де делегейниң бүгү чоннарының төрээн дыл хүнүн чарлаан. 2000 чылдан бээр ол байырлалды чоннаар демдеглеп, төрээн дылын хүндүлөп эгелээн. Февральдын 21-де – лекция, беседа, семинар, «дөлөгөө чоннарының дылы» дээн чергелиг темага конкурстар эрттирири чанчыл апарган.

Чогум-на дыл шинчилээр төөгү V вектен бээр эгелээн чүвөн иргин.

Сонуургактарга

КНО – июнь 6-да оруу дыл байырлаар хүнү болур. Апрель 23-те – англи; октябрь 12-де – испан; март 20-де – француз; декабрь 18-те – араб; апрель 20-де – кыдат. Сентябрь 26-да – Европа чоннарының дыл байыры; август 18-те – ниити дылдар байырлалын эрттирип турар.

Чер кырында 7 мун дылдар бар. Дылдар чоорту чидип турар болгындан оон саны турум эвес. Бир эвес 100 мун кижи төрээн дылын каап, оон кыринга чугаалашпас апаар чуве болза, нацияның чидеринин демдээ.

2009 чылда Каттышкан нация организацизының көрүп турары биле, Россияның девискэринде 136 дылдар чидеринин кырында туруп турар. Дыл чидергэ – нация турбас.

Эргим авалар!

Республиканың төрээн дыл, чогаал башкылары, күрүне университетинин дээди болгаш ортумак өөредилгэ черлиринин сургуулдары төрээн дыл шимчээзкининге калбаа-биле киржинер! Национал чоргааралды оттуруул, бот-идекпейин көргүзүп, төрээн дылы, төөгүү дээш бердинил, ыры, шүлүү күттүлүп, чер – чергэе байырлалын одаан чалбырадыг чорза эки.

Ол ышкаш Тываның бүгү иелери – төк кээп дүшкен, төрүттүнген чаш төлүнгэ «Өлөй ырын» ырлап, төрээн

Февраль 21 – Бүгү делегейниң төрээн дыл хүнү

дылын будун-бүрүн тынар агаары, ижер суу дег эгидери күзенчиг.

Хүндүлүг, номчуккулар! Тыва дылын дээш, «Ава» солун кыйгы салып, сагыш-сеткили аарып турар. Деткижил-ле, демнежип көрээлинер, эргим авалар!

*** *** ***

Каттышкан Нация Организацизының чарлыы Россияның девискэрине төрээн дылдарны сайрыадырынга идигни берип турары

16+

дырыштыр чивес кылдыр изигден хол майгыны, чуга хол хантарын кедер. Арын-башты крем-бите чаап, ажаар.

2. Суг – ону доктаамал ижер, ей-хемчээлин утпас. Оон дугайында «Ава» солунга доктаамал бижээн бис.

3. Шай. Тыва шайның бурунгы чажыды мындыг. Ону чуге албан саарар бис? Шайны катап-катап хөй саарарга, оон кислороду хөй болганд тудум, ижин-баар хевертлес, хүнзедир кижи аштатлас, күш киирер. Чин сарыг шайысты эки ижип, чигир-боовавысты чип көрүнөр. Сааттыг хэрээжненер былгаар кара шайны дыка ишлес болза эки. Тыва шайны чуге ишлес апардывыс, авалар?

4. Багай чаңдан адырлыр. Арага, таакпы аймаа – чогум-на эр кишинин чаңчылы болур, а хэрээжнен кижиге ол таарымча чок.

5. Корум-чурумнуг болуру чугула. Бодунун четпезин узуткап, боду-бите дайылдажыр херек, а аль-чемни ей-тавында ижип-чиир. Уйгу – ол чугула болгай. Чамдык таварылгада чем соонда уйгу кели бээр болза, кум кыннып алры ажыктыг.

6. Кадыкышил. Хэрээжнен аарыллардан аарып черле болбас. Сааттыг үезинде, божаан соонда хэрээжнен кижи кадыынче сагышты улуг салыры чугула.

Бурунгы тыва чаңчылывыс утпанар. Хэрээжнен кижи божаан соонда, 1-2 ай иштинде өгден үнмес, чер чорбас, аалдар аразынга маңнавас. Өг иштине ажылдал, уруун доруктурал, мага-бодун быжыглап, экти-мойнун хөхпэйтир олуул, алдымас.

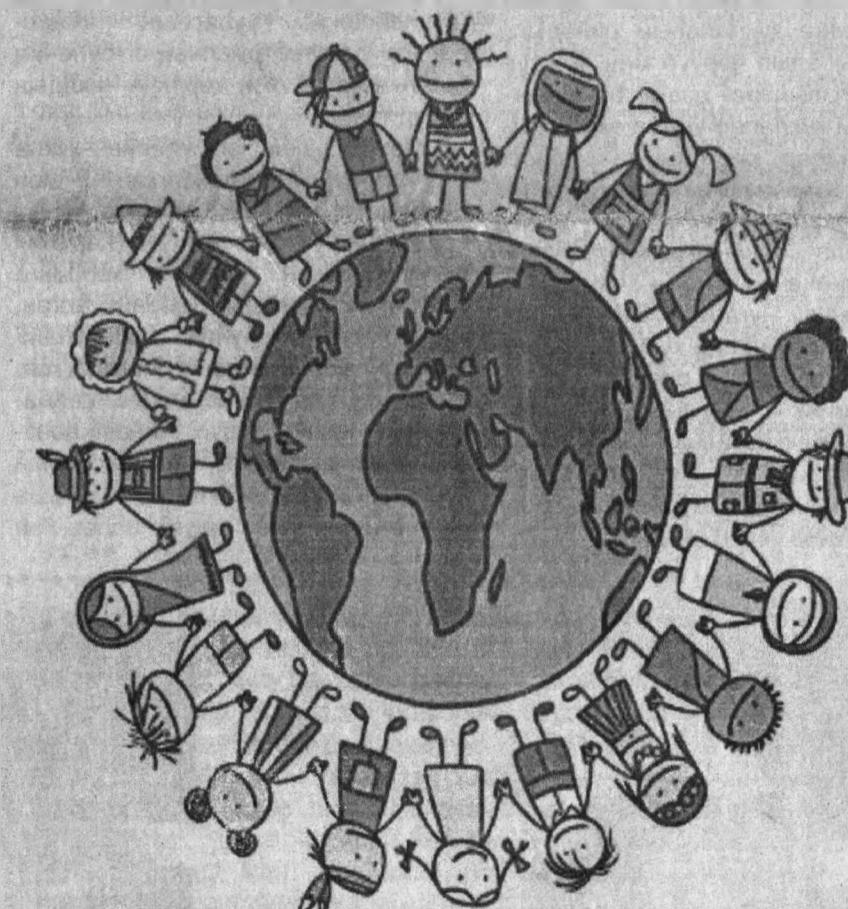
7. Оожургалдыг болуру. Арны-бажын дүгбес, хыйыр-кылчан болбас. Арын-башка дырышкактар чайгаар тылтыры бээр.

8. Аль-чемни элбек болуру. Хөйдүс, чигир чөмгэ ажыглавас. Амгы үеде садыгларда чигирзиг чөм дыка элбек апарган, ону хөй чивендер. Чемни далаш чок белеткеп, кылып чиир. Эки, шын чөмнөнеге – кадык, чараш болурунун демдээ.

9. Ажылгыр-көжээ, аян-шинчилиг, аль-чемни шын белеткеп, ногаа аймаан ажыглап, дагаа эздин колдады чизэ эки. Хэрээжнен кишинин организмине таарыштыр шын алдынаар, чөмнөнери.

10. Бот-медерелин үргүлчү чаартып, сайрыадыр. Музыка, танцы, шүлүү номчур азы чечек аймаандан янзы-буру кылыгларны каастап, шөверлээри – бо бүгү байдалдар хэрээжнен кишини көзээде чараш болдуул турарын утпанар!

Лидия Иргит

өөрүнчүг. Тывалар бурунгы культуразын камгалап арттырып алган онзагай Республика болуп, ёскелерни магададып турар. Чыл келген тудум тыва аныяк оолдар, кыстар тыва хөлтерин кедип, сыйгыт-хөхөмийн улам чаныландыр ырлап, национал чанчылдарын шингээдил турар.

Ындиг-даа болза, чамдык аныяк ада-иелер чаш уругларын тыва дылга өөредип, тыва чанга кижизидеринен ойталаат турар. Ынчаарга, чаш кижи өзүп келгеш кым болуул, эргим ава?

Төрээн дылын эки билир кижиге оруктар ажык, делегейни делгем, бедиктерже ушкан тудум, чалгыннары хырайлыкгас.

Кижизидилгэ – ег-бүлгеден эгелээн. Тыва дылды – ег-бүлгөгэ уруглары чаштурда өөредири чугула. Сөстерни шын адап, чугаалап өөредиргэ, үш

Ясли-садик уругларынга сценаңжыткан оюнну чуге тургуул болбазыл?

Сентябрь 4 – Хакас дыл хүнү чылдыр чарлаттынган.

2017 чылда олар хакас дылды байырлап эгелээн. Республикага хакас дыл байырлалын эрттирип, аныяктар болгаш уруглар ортуунда фестивальдар, конкурстар чылдын-на болуп турар. 32 ясли-садтарда хакас дылды өөредип, хакас дыл, хакас литература кичээлини шактарын киирген болгаш Республиканың 3 школазында хакас өөреникчилерге класстарны ажыткан.

Хөрээжнен кишинин чараш болурунга 10 ажыктыг сүмө

1. Хүн – он часкы хөрэлинден камгаланып, кишинин кежин